

Motion till riksdagen 2018/19:1398

av **Maria Ferm m.fl. (MP)**

Nyanländas företagande

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till spårbyte för asylsökande företagare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om företagsförberedande insatser redan under asylfasen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att översätta företagarinformation och blanketter för företagare till fler språk och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta s.k. one-stop shops för företagare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att permanenta snabbspår för nyanlända företagare och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra möjligheterna för sociala företag att främja etablering och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Idag finns cirka 93 000 invandrarägda företag i Sverige. Vart femte nytt företag som startas, startas av en person med invandrabakgrund. Sammanlagt sysselsätter dessa företag närmare 300 000 personer och finns representerade inom hela den svenska ekonomin.

Samtidigt som det är vanligare bland invandrade än bland infödda svenskar att driva företag fokuserar nästan alla etableringsåtgärder på att göra invandrare anställningsbara. Detta trots att många som kommer till Sverige tidigare har drivit företag i andra länder eller bär på en affärsidé de har potential att förverkliga. Sverige har inte råd att slösa bort det här engagemanget utan borde tillvarata det för att skapa nya företag och arbetstillfällen. Med de rätta förutsättningarna har invandrarägda företag en stor potential att expandera och skapa nya arbetstillfällen, minska utanförskap och arbetslöshet samt bryta ned hinder för integration.

Tidigare satsningar¹

I vårändringsbudgeten för 2016 avsatte regeringen 18 miljoner kronor för en satsning på nyanländas företagande som kallades ”Snabbspår för företagare”. Pilotprojektet gav Tillväxtverket i uppdrag att tillsammans med Arbetsförmedlingen och andra berörda aktörer underlätta för nyanlända att snabbt starta företag i Sverige. Syftet med uppdraget var att ta vara på kompetensen hos nyanlända som har erfarenhet av företagande. Insatsernas mål var att informera och utbilda projektdeltagarna i företagande, ge dem tillgång till nätverk och mentorer, praktik, språkinsatser och andra insatser av företagsförberedande karaktär.

En utvärdering som Tillväxtverket publicerade 2017 visar att uppdraget framförallt ledde till ökad kunskap om företagande samt ökad motivation och inspiration till att starta företag hos målgruppen nyanlända. Projekten resulterade konkret i 83 nystartade företag och 22 deltagare fick sysselsättning i form av anställning eller praktik. Den mest framgångsrika metoden mätt i antal startade företag var att erbjuda utbildning i företagande och individuellt anpassad rådgivning enligt Tillväxtverket.

Satsningen förlängs 2017

Efter den första pilotsatsningen förlängde regeringen satsningen och för åren 2017–2019 anslogs 21, 22 respektive 16 miljoner kronor. I regeringens uppdrag till Tillväxtverket framgår att kunskap och erfarenheter från det pågående uppdraget ska tas tillvara och byggas vidare på. Tillväxtverket beviljade fortsatta medel till de projekt som lyckats väl inom ramen för det första uppdraget, men öppnade även för nya projekt.

Efter att Tillväxtverket lämnat en delrapport om den pågående satsningen valde regeringen att bredda uppdraget till att omfatta fler målgrupper. Uppdraget avser nu dels personer som omfattas av lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, dels personer med utländsk bakgrund utan erfarenhet av svenskt arbetsliv eller med begränsad sådan erfarenhet.

Satsning på nyanlända kvinnor

Parallellt med ovanstående satsning avsatte regeringen medel i budgetpropositionen för 2018 för särskild satsning på nyanlända kvinnors företagande. För 2018 avsattes 8 miljoner kronor samt 15 miljoner kronor per år för 2019–2021.

Regeringen gav även detta uppdrag till Tillväxtverket. Uppdraget omfattar utöver nyanlända kvinnor även utrikesfödda kvinnor. I genomförandet ska Tillväxtverket möjliggöra t.ex. mentors- och nätverksinsatser, men även andra insatser som syftar till att främja företagande och affärsutveckling i målgruppen. Verket ska där det är påkallat samråda med Arbetsförmedlingen. En delrapport om satsningen ska lämnas till regeringen i februari 2019.

Arbetsförmedlingens insatser

Nyanlända personer som vill starta eget företag kan numera inom ramen för etableringsprogrammet få etableringsersättning under den första tiden personen arbetar i sitt

¹ RUT-rapport 2018:1427 Nyanländas företagande.

företag. Arbetsförmedlingen kan erbjuda hjälp med t.ex. informationsträffar, rådgivning och nyföretagarkurser. Det finns inom ramen för etableringsprogrammet möjlighet att delta i något av projekten som bedrivs av Tillväxtverket. Det är Arbetsförmedlingen som, efter att ha granskat affärsplanen, beslutar om personen får delta i aktiviteten. Under 2017 hade 134 personer (121 män och 13 kvinnor), vilket utgör 1 procent av totalen, aktiviteten ”Arbete i eget företag” inom ramen för etableringsprogrammet.

Almi

Almi driver projektet ”Snabbspår”, som ska få fler nyanlända att starta och driva företag. Projektet inleddes i mars 2018 och finansieras av Tillväxtverket. Almi har under en längre tid arbetat med rådgivning m.m. riktad mot utrikesfödda personer. Almis anslag förstärktes 2015, mot bakgrund av det ökade antalet asylsökande och nyanlända hösten 2015. Syftet med projektet ”Snabbspår” är att ta tillvara tidigare erfarenheter och kompetens när det gäller företagande och att hjälpa nyanlända att snabbare komma igång med företagande. Projektet erbjuder bland annat fysiska möten med starta-eget-information på lätt svenska, möjligheten att skapa nätverk och genom digitala verktyg och filmer informeras på lätt svenska om grundläggande ämnen vid företagsstart som exempelvis marknadsföring, ekonomi och juridik.

Förbättringar för nyanländas företagande

Miljöpartiet vill bygga ett samhälle som främjar och tillvaratar företagandet. Vi vill frigöra kraften hos nyanlända entreprenörer och se till att fler får chansen att bygga Sverige starkare.

Entreprenörer brukar sällan hindras av nationsgränser; däremot bromsas de ofta av svårnavigerad byråkrati. Vi behöver stödstrukturer på individuell nivå som möjliggör för nyanlända invandrare att förverkliga sina företagsidéer. Därför föreslår Miljöpartiet insatser inom följande områden:

1 Spårbyte för asylsökande företagare

En asylsökande som varit anställd i fyra månader och har ett löfte om fortsatt anställning i 12 månader kan vid avslag på sin asylansökan byta spår och ansöka om ett arbetstillstånd istället för asyl. Den som har drivit företag under asyltiden har inte möjlighet till en sådan alternativ väg utan riskerar i stället att bli utvisad, även om företaget är framgångsrikt och lönsamt. Liksom Tillväxtverket vill vi utreda möjligheterna att införa spårbyte även för denna grupp.²

2 Entreprenörskap redan i asylsökandefasen

Regeringen har tillfört medel och infört en ny struktur för samordning av tidiga insatser som bland annat ger asylsökande möjlighet till kompetenskartläggning, ökad tillgång till kunskap om det svenska samhället och språkinsatser från dag ett. Det innebär en

² <https://tillvaxtverket.se/download/18.1cceed71644fb94f746a650/1530862495654/Nyanlandaochvagen.pdf>.

möjlighet till snabbare etablering för den som får ett uppehållstillstånd. Det är emellertid viktigt att insatserna inte bara fokuseras på en framtid som anställd utan att man också identifierar personer med erfarenhet av, och vilja till, entreprenörskap redan i asylsökandefasen. Vikten av företagsförberedande insatser redan under asylofasen har också lyfts av Tillväxtverket.

3 Tillgängliggöra information om företagande på fler språk

Det är inte alldeles enkelt att förstå myndighetssvenska. Trots det klarspråksarbete många myndigheter gjort krävs ofta en relativt hög språknivå för att tillgodogöra sig all information. Många yrken kräver inte perfekt svenska och byråkrati ska inte hindra yrkeskunniga från att göra det de är bäst på. Vi vill därför att Skatteverket, Bolagsverket och andra myndigheter som hanterar företagarens ärenden ges i uppdrag att översätta företagarinformation och blanketter till de vanligaste språken bland nyanlända. Ett första steg skulle kunna vara att översätta företagsajten verksamt.se till fler språk än svenska och engelska. Generell information om företagande i Sverige behöver också tillgängliggöras på fler språk för alla nyanlända.

4 One-stop shops och särskilda företagsrådgivare för nyanlända i kommunerna

För den som vill starta eget är det många kontakter som behöver tas, till exempel med Skatteverket, Bolagsverket eller kommunerna. Behärskar man inte språket eller har vana av myndighetskontakter är detta särskilt tidskrävande. Därför vill Miljöpartiet inrätta så kallade one-stop shops där den som vill starta företag kan få hjälp med flera ärenden på samma plats. Det kan handla om att fylla i och lämna in blanketter eller fråga om vilka tillstånd som krävs för att bedriva en viss verksamhet. Kontoren ska utvecklas i samverkan mellan myndigheter, regioner och kommuner och ska självklart vara öppna för alla oavsett bakgrund. Samlokaliserade myndigheter och företagsrådgivning finns redan i dag på många platser i Sverige men genom detta förslag ger vi myndigheterna ett tydligare uppdrag att tillsammans informera och hjälpa den som vill starta ett företag.

5 Permanenta snabbspår för nyanlända företagare

Sedan regeringens pilotprojekt om ett snabbspår för nyanlända företagare presenterades till vårändringsbudgeten 2016 har regeringen satsat totalt ungefär 100 miljoner på insatser för att ta till vara nyanländas entreprenörskap. Det är mycket bra. Men permanenta strukturer är bättre och hjälper fler än tillfälliga projekt, och ju längre en myndighet arbetar med en fråga eller ett arbetssätt, desto bättre blir man sannolikt på att lära av sina misstag och finjustera sina verktyg. Därför är det ytterst viktigt att regeringen även denna mandatperiod fortsätter insatserna för att ta tillvara den kunskap om och de idéer för företagande som många som kommit till Sverige bär med sig.

6 Förbättra möjligheterna för sociala företag att främja etablering

Sociala företag kan kombinera utbildning, praktik och jobb på ett sätt som skräddarsys för nyanlända eller andra som står långt ifrån arbetsmarknaden. De kan också mobilisera arbetsgivare som är villiga att anställa nyanlända. För många kan det vara enda möjligheten till ett jobb. Därför vill vi att sociala företags möjligheter att främja etablering och integration stärks.

Maria Ferm (MP)

Lorentz Tovatt (MP)

Jonas Eriksson (MP)